

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hídkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évenként 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 6 hasábos sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr., 3-ór 5 kr. o. 4. s minden hirdetés után 30 kr. helyegj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyiltér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

K. KÖZLÖNY

october-decemberi folyamára.

Előfizetési ára:

Egész évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "

A „K. Közlöny” magán távsürgönye.

Feladott Pesten oct. 17-én d. u. 4 ó.

Megjött Kolozsvárra ugyanakkor d. u. 4 ó. 20 p.

Az országgyűlés tegnap összehívott.

A kormány intentioniról mit sem lehet tudni, e részben felvilágosítást a trónbeszéd fog adni.

Kolozsvár, oct. 17. 1866.

(D.) Tehát az olaszokkal szent a békeség, miután ők elérték azt, a mire vágytak, s Austria feladta azt, a minek feladásáról csak szólni is még pár év előtt határos volt a fölségsértéssel.

Már az 1859-ki békekötés gyors megszégését az olaszok folytonos fenyegetése, s Napoleon barátságátalan magatartása, elég biztossággal engedék jósolhatni azt, hogy Velence miatt Austria baja meggyűlend, a magyar journalistika, a mennyiben a loyaltás és sajtóviszonyok engedék, meglehetősen gyakran czélogatott arra, hogy jó volna Velencét, miután népe is Olaszországba vágyik, átengedni azon négyszáz millió forint kárpót-lásért, a mit Olaszország kész volt megadni, s mivel Austria roppant államadosságainak legalább egy nyolczadrészt törleszteni lehetett volna.

Mondják, hogy Schleswig-Holsteinért szintén hasonló kárpótlással volt a kormány porosz részről megkínálva. Belátjuk, hogy itt kényesebb lett volna Austria egyezkedni, mert ő a német szövetség nevében lépett fel; mind a mellett, ha jó szemes lett volna a diplomácia, s észreveszi a német hatalmak közötti nagy szakadást, észre, hogy a Bund ereje csak chimaera volt, mennyire kimutatta az idő, hogy Saxonian kívül egyik német tartomány sem érdemelte azon lovagias önfeláldozást, a minek Austria a Bundért kitétte magát, s a mit ha erejével a következményekkel helyesen számolva kikerült volna, elmarad vala a közigazgatási nagy veszteség, s nyolczszáz millió államadossága a birodalom népeinek válláról, a porosz és olasz sokkal vagyonosabb államokra hull vala át.

Tudjuk, hogy Austria büszkeségének van elég téve azáltal, hogy győzött Custozánál, s mint győztes adta Velencét ellenfelének; de az is tudva van, hogy a porosz az olaszszal oly szövetséget kötött, mely szerint a porosz gyűtűpuskák ki nem hűltek volna addig, míg Olaszország Velence birtokához nem jutott.

És éppen, mert Velence a büszkeség egy nemével volt nem is az olasz királynak, hanem Napoleonnak átadva, általa az olasz érezte ugyan egységének örömét, de mélyen érezte azt is, hogy kegyelem-falatképp nyerte meg Velencét, csatavesztés árán egy kegyelemből nyert ország bekebelezésénél a nemzeti örömmel még van egy keserű utóíze, a mely bizonyosan nem lelkesíti Olaszországot jövőre Austria iránt hálára és őszinte szomszédi barátságra. A történelemben mint fegyver-kudarcz áll az olaszokra nézve Custozza, s a jó szomszéd nem fogja elkerülni egykor az alkalmat, hogy a fegyveren ejtett csorbát kiköszörölje.

Vesztett tehát a birodalom egy országot a nélkül, hogy akár anyagi, akár erkölcsi kárpótlást, a nélkül, hogy pénzt vagy őszinte szövetségest nyert volna általa.

Természetes, hogy ez egy oly politikának volt következménye, a miről a mostani

kormány nem tehetett, s mi távol is vagyunk attól, hogy soraink invectivák legyenek a kormány ellenében; mi egyszerűen a tényeket s azoknak sajnálatos következményeit constatozzuk.

Austriára nézve még kisebb baj volna az, hogy a békekötés által őszinte barátokat nem szerezhetett. Austria a magyar királlyal együtt még ma is akkora nagyhatalom, a melynek befolyása az európai ügyekre nézve alkalmasszerint s helyes pártállásokban eldöntő súlyu lehet; mindenesetre pedig elég nagyhatalom arra, ha belsőleg magát rendbe tudja szedni, hogy minden külső támadás ellen mostani határai közt magát megvéddhesse; hanem Velencével az államnak husz milliónyi évi jövedelme veszett oda, s négyszáz milliónyi államadosság esik már most vissza a többi népekre, a kikre nézve még az eddig reájok esett rész is elbirhatlan volt.

Hogy mi lesz ebből? ezt valóban mi megmondani nem vagyunk képesek. A birodalom volt még egykor e század elején a mostanihoz hasonló pénzügyi körülmények közt, adóssága igaz, hogy nem volt akkora, mint mostan, de bankjegyeknek kevesebb hittele volt a mostaniaknál is; akkor is, mint most a regnicolaris deputatiók eszméje merült fel; magyarok és osztrákok együtt tanácskozva kimondák a devalvációt, s e nagy financiaiális megrázkódást csaknem 35 évi béke követte, a mely idő alatt a birodalom pénzügye szinte a legjobbak közt állott Európában, habár akkor a nemesség és így a földnek mintegy fele része nem állott adó alatt.

Mennyire lehetne most azon példát követni, azt inkább azok határozatjait meg, a kik közélebről láthatjuk, mi fenyegeti a birodalmat s mennyi részben lehet szüksége az újabb hitelezésekre; de az tény, hogy ha az európai diplomácia kényszerítő nyomást gyakorolt Austriának oly béke kötésére, mely által a birodalom complexumát tevő addigi országok közül egyik az államadosságok terhe alól kiugrott, azon adósság rész, mely adó arányban Velence után számítható, a többi népeket nemcsak jogi szempontból, mert hisz nem alkotmányos uton történt az eladósodás, de nyílt hitel szempontjaiból sem illetheti, s azon fátumot, mit a történelem sújtott egy birodalomra, meg kellene osztania a 20—30 procentek gazdagodott Crasusoknak a népekkel. — Ennélfogva nem oszthatjuk a „Débatte” azon nézetét, hogy a státusadosság kérdése európai nemzetközi ügy, ha az lett volna, akkor a poroszoknak s francziának nem kellett volna akkora nyomással kimenteni Olaszországot azon kötelezettsége alól, hogy a Lombardia és Velence után eső státusadosságot azon mérvben vegye át, a mint ez azon tartományokat a többi országokhoz viszonyított adózási képességeikhez mérve illeti. Mert, hogy Olaszország részei kiszűkjének az adósság elől s azt a magyarok, csehek, németek sat. nyakán hagyják, ez éppen nem igazság.

Austria megmenekült két tehertől, Velencétől és a német Bundtól; de roppant sebet hozott át új korszakába: a stusadosságot.

Nem tudjuk, hogy e részben mily szándék létezik az eldöntő körökben. Beszéltek devalvációról s több effélékről, e hírek azonban elhallgattak s az alkotmányos ígéretek léptek előtérbe.

Annyi bizonyos, hogy Austria megszilárdulására nagy befolyással lesz, ha a belső viszályt helyes alkotmányossággal kiegyenlítheti, de az alkotmányosságnak s így a birodalom erejének is biztos jövője csak úgy lehet, ha egy heroicus gyógyszerrel a birodalmat az államadosságok megbirhatlan részétől megmenteni képesek lesznek.

A centralisták programja.

Hallotta uramúrcsám azt a mesét, mikor a Kancsukoff muszka parancsnok derésre huzatta a lengyel nemest, s megbagyt a kozáknak, hogy a retens lázadóra huszont kancsuka ütést tegyen.

A kinzott nemes éppen nem lévén az ily experimentatiókra már gyerek kora óta gimnasztikailag ránevelve, az illető helyről vére csakhamar kibugyant, de némán, férfiasan tűrte nagy fájdalmát.

Kancsukoff megszánta martalékát s feloldozá a további veretés alól.

— Mindig megcsaltatok, kiált az elkinzott ifjú a derestől fölkelve — most is huszont kan-csukát ígértél, s csak tizenkettőt adál ki.

Nó éppen így megcsálnak most bennünket a bécsi centralisták, a kik Skene urnál összegyűltek, hogy ha valóban a „Lloyd” e tárgybani tudósítása. A bécsi liberalis és autonomista lapok, valamint az összes magyar sajtó — előre kigyót békát kiáltott a centralisták ezen gyűlésére, mindenki a Schmerling bálványzók utolsó erőfeszítését várta ezen demonstratióból.

És im a „P. Lloyd” egy hírt hoz, a mely ha megvalósul, világossá válik, hogy centralista atyánc-fiai az egész publicistikai világot rászedték. Mindenki szidta a verwirkolás elméletének ezen Don Quixotteit; s im, midőn programjokat közreadták, kiténik, hogy a róluk terjedt közvéleményt megcsalák, s nemcsak hogy feladák a magyarok ellenében a verwirkolás elméletét, sőt egészen ellenkezőleg éppen azon határokig, mint az autonomisták, elismerik a dualismust, sőt még nagyobb elégtételt adtak a magyaroknak, kimondván, hogy a birodalmi alkotmány kivételénél minden oly eszközt perhorrescálnak, a melyet Magyarország törvénytelennek lát.

Hát nem éppen úgy tettek a centralisták az alkotmányos journalistikával, mint a fennemlített parancsnok? Nem megcsalák, rászedék az őket előre elítélő és kárhoztató közvéleményt?

Azt hitte az ember, hogy dübögve lépnek fel desavonálni Kaiserfeld programját, félvilágra mennydörgő hangon kiáltják föl halottaiból a verwirkolás elméletét; és im, ők a mi kedves sógorainkka válnak, kimondják, hogy semmi oly általa-kítást nem kívánnak, a mit Magyarország törvénytelennek lát.

Hanem ha szűntül jól rászedték az őket előre gyanúsító nem centralistákat; a másik kérdés mind-járt az, ha valjon őszintén cselekedtek-e? „Timeo danaos et dona ferentes.” Valami ravaszság lap-pang ezen politikai hajlékonyság mögött. Valamit tervelték ők, hogy a magyarokat rászedhessék. — Bizonyosan egy hátsó ajtót tartottak fenn azon ki-mondásban, hogy a közös ügyek alkotmányos tár-gyalása mellett dualismust ismerik el. — Ezen al-kotmányos tárgyalást fogják úgy követelni ők, hogy a magyarok ne teljesíthessék, hogy abban magá-lan legyen a verwirkolás elmélete, s akkor eléál-lanak vele, hogy a magyar intractabilis s Austriát csak katonauralommal, vagy erőszakos centralisa-tioval tarthatni össze.

En meg vagyok győződve, hogy valamint most rászedték a centralisták a közvéleményt, mid-őn ez nem hitt nekik, úgy akkor is rá fogják szedni, mikor hinni kezdünk nekik.

A politikában határozott program emeli ki a pártokat. A centralisták programja volt Austria centralisatioja, minden addig létezett historiai jog eltiprásával, és Austria germanisatioja minden apró külön nemzetiségi zelhettség feloldásával, hajbakaptatásával, bolondá tételével — hogy ezen urak hogyan bujhattak most annyira át a szízárványon, hogy egyszerre így tiszteljék a magyarok jogérze-tét, s visszautasítsanak minden oly szervezetet, mely Magyarországot törvénytelennek tartana; ez az a mit én, az én egyszerű malomtalpon ülő consilia-riusi logikámmal felfogni nem tudok, s megbocsát nekem az egész világ, ha én ezen urak irányában bona fide megmaradok Tamának.

Nem állítom ugyan, hogy ők meg nem tér-hettek legyen, mert a mióta a német Bundból ki-heppentek, azóta az idő rettenetesen megváltozott. A Schmerling ur által feltalált bővebb reichsrath minden mesterséges választásai s beosztása mellett a magyarok, csehek s lengyelek egyetértésével a birodalomra való minden befolyásból kiforgatbatná a németeket, míg a dualismus által akár hogyan köpjék markukba a szlávok, a birodalom császári tartományának összegében egy miveltsegi, mint va-gyoni és népességi szempontokból, valamint az ő történelmi jognál fogva a hegemonia német urai-mékat illeti; tehát ha eszük van a centralistáknak, kinyilatkoztatásuk lehet őszinte is.

Azonban oly pártoknak, kiket az idők szelle-me ütött le, nem illik kakaskodni, nem illik régi elvökkel ellenkező irányban vezérszerepet játszani akarni. Ha én centralista lettem volna, most azt mondanám: az idők superálta minket, a magya-rok és autonomistáknak adott igazat a napok tör-ténelme; a német nemzetet Austriában csak a dua-lismus tarthatja meg kellő erőben; ez nem volt a mi programunk, de e programnak ma már igaza van, a mi politikánk lejárt, álljunk tehát félre, ve-zérszerepet nem viszunk, de meghajlunk az idők előtt s ajánljuk ellenfeleinknek kész szolgálatunkat,

mint a kiknek programját a változott helyzetben kénytelenek vagyunk helyesnek ismerni el.

Ha a centralisták ezt tették volna, akkor neki fognék, s én is hinnék nekik.

Egy falusi diplomata.

Egy pár szó a jótékony intézetekről, emberbaráti szempontból.

Jótékony intézetek felállítása, szaporítása és fentartása; egy rendezett állam fő kötelességei közé tartozik. A kis Helvétia minden egyes államában, Anglia és a német államokban, a jótékony intéze-tek virágoznak és ápoltnak; a szabad amerikai „Egyesült államok” pedig nagyszertű példányképtl állhatnak e tekintetben is előttünk. Egy szóval, a világ minden polgáriusult államában, a felebaráti szeretet magasztos elvéből indulva ki: egyesített erővel igyekeznek az emberiném szenvedésén köny-nyíteni és segíteni. A „jótékony intézetek” fontos-sága tehát emberbaráti szempontból elvitázhatalan. Ezen elv házában is el van ismerve, mert a mint tudjuk, itt is vannak kórházak, kisegítő-egyletek és nemes irányú nőegyletek stb. De házában a jótékony intézetek nagyon is kis körben mozog-nak; nincsenek kellő arányban sem hazánk népes-ségével, sem területével; sőt még a legszüksége-sebbekből sem foglalnak mindent magokban. Véle-ményem szerint az emberbaráti jótékony intézetek közt első helyen a kórházak állanak. A kórházak alatt olyan intézetet értünk, melybe a haza szegény betegeit minden díj nélkül felveszik; ápolják s a betegség tartama alatt élelmezik. Helvétia minden cantonában tud ily kórházat előmutatni. Így van-e ez nálunk? Van-e nálunk minden megyében jól rendezett kórház? Mondhatná erre valaki: „ég és föld, Helvétia és Erdély”, Helvétia iparos és kin-cses ország; mi szegények vagyunk; Helvétia ma-ga rendelkezik pénze felett, míg mi másnak adjuk előbb s csak kegyelemből kapunk aztán belőle — államszükségeitünk fedezésére — valamit. Igaz. Ugyde az is igaz, hogy nekünk a Királyhágon inneni résznek is elég alapunk van a kincsszer-zésre. Ott vannak gazdag hegyeink, termékeny földünk; csak akarnunk kell a kevés idő alatt meg-nyitniak hazánk kincsforrásai. Meg van ígérve sza-bad alkotmányunk helyreállítása; ha ez megtörté-nik — már pedig annak előbb-utóbb meg kell tör-ténni — akkor mi is szabadon rendelkezhetünk pén-zünk felett; akkor azon vármegyékben, hol még nincsenek kórházak állítva, állíthatunk országos alapból; a hol pedig vannak, azokat rendezhetjük czélszerűen.

Egy jól rendezett kórház kellekei: kényelmes és tágas épület, jó légtű helyen, rendes fizetéssel ellátott diplomatikus orvos és jó gyógyszerész. To-vábbá szükséges, hogy a kórház az illető megye középpontjára legyen helyezve, hová a falvak le-hetőleg közelebb fekszenek. Kiváló gond fordítandó a gyógyszereszerésk azakképzettségének megvizsgálá-sára: mert különösen a vidéken a rozslú készített gyógyszer miatt nem egy emberélet esik áldozatul. A jó kórházak építtetése, az egész állam, tehát minden nemzet érdeke lévén, miután a testi fájdal-mak alól a többségnek sincs kivétele: magyar, szász és román képviselőnek egyaránt kötelessége; ezeknek felállítását, a maga helyén és a maga idejében előmozdítani. Hiszszük, hogy ezen ember-baráti intézet nem is fogja elkerülni az illetőknek sokféleképp igénybe vett figyelmét. S szerény né-zetünket csak is azért kívánjuk elmondani, mert tudjuk azt, hogy ily közfontosságú tárgyról minél többen olvasnak és gondolkoznak, annál jobb. Az emberbaráti jótékony intézetek közt második helyen áll — véleményem szerint — a koldusokról gondos-kodás.

Nincs talán semmi lealázóbb egy államra nézve mint az, mikor városaiiban és falvaiban a kol-dusok házról házra járogatnak, közszemlére téven undort gerjesztő tagjaikat; kiabálván, énekelvén és siránkozván. De még ez csak tűrhető lenne. Sokszor megtörténik az is, hogy a valódi koldusok közé áldokdusok, dologtalan csavargók vegyülnek, kik bénaságot színlelve a munkás emberek nyakán élődnek, s ha módját ejthetik tolvajásába is ele-gyednek. Magam is láttam oly koldust, ki a mig koldult, járnai nem tudó nyomorék volt; de a mint művét végezte s a szabadba ért, azonnal a leg-épebb emberré változott. A nálunk levő kolduló-rendszer ennél fogva káros magára az államra néz-ve, mivel a henylők és dologtalanok számát sza-porítja; mi ha nagyon elszaporodik, még rábőlan-dára is alakulhat. A kolduló-rendszert tehát; más alapra fektetni, sőt eltörölni az egyesek mint az

egész érdeke egyformán követeli. Ugyde miképpen? Erre a felelet nem nehéz, mihelyt az állam oly állásba jut, hogy pénze felett maga rendelkezik, állítson a valódi koldusok számára oly épületeket, hová őket koncentrálhassa, s ekkor a koldulást szorosan iltassa meg. Szerény nézetem szerint legcélszerűbb lenne, ha ily épület — természetesen a megyék és székek helyesebb felosztása után — minden vármegyében állíttatnék. Ha azonban kevesebb költséget akarnak — a mi pedig nagyon fontos dolog főleg a mi időkben — akkor legjobb volna ezen „koldus-ápoló intézeteket“ a felállítandó vagy már meglevő megyei vagy széki kórházak mellé csatolni. És pedig ezen kórházakat akkora terjedelemben építeni vagy szélesíteni, hogy azoknak egy elkülönített szárnyába az illető vármegye koldusai elférhessenek. Ha e meg lenne, akkor az élelmezést könnyű volna eszközölni, ha minden önálló ember fejéért csak 10 krt fizetne is, tekintetbe véve azt, hogy ezen koldusok közül vannak olyanok is (pl. a világtalanok), kik munkájuk által bizonyos csekély jövedelmet hajtának az intézetnek. Szükségfeletti tán mondanom is, hogy ezen „koldus-ápoló intézeteket“ felügyelőket is el kellene látni. A még pedig ez megtörténne, jó lenne, ha a magas kormány elrendelné, hogy minden két-három község a maga koldusairól gondoskodjék.

Harmadik fontosságúnak tekintem a jótékony intézetek közt az úgynevezett „lelenczházakat.“ És erről csak röviden. Ezt a szót „lelencz“ a modern civilisatio találta fel, természetesen azért, mert e szónak szükségét érezte. Valóban meg is lehet valunk, hogy a demoralisatio thermometerának higánya nagyon emelkedik korunkban, és már minél inkább emelkedik az, annál inkább szükséges a „lelencz“ szónak „Lelencz-házak“ építésére való alkalmazása, minthogy a „Lelencz ház“ oly gát, mely az illető nem, illető tagjait, a rossznak legborzasztóbb fokától oltalmazza meg. És ha már felvesszük, hogy — legalább az általam jobban ismert vidékeken — a nőnem $\frac{3}{10}$ de szükségli az ily intézetet, könnyen hozzá lehet vetni, mennyi emberélet esik a lelencz-házak nem léte miatt áldozatul. Azonban ezen intézet csak is úgy lesz célszerűen alapítva, ha abban a szegényebb sorsú néposztályból minden fizetés nélkül is vétetnek fel gyermekek. Ekkor ily intézetet minden két megyében legalább is egyet építendőnek tartok. A lelencz-házakban a gyermekeket legalább is addig kellene tartani, míg munkára vagy pedig tanulásra képesek nem lesznek. Ugyanezért véleményem szerint a lelencz-házakat kisdóvókkal kellene összekötni, és a fu-gyermekeket a 6-dik vagy 7-dik évben hajlama szerinti pályára adni. A lelencz-házak építésénél is ügyelni kell a központra, s ennél fogva ez is a vármegyék célszerűbb osztása után lehetséges.

Zernai.

(Folytatjuk.)

Levelezés.

Várfalva, oct. 12.

A napokban egy igen kedves vendég fordult meg nálunk. Torma Károly ur a m. akad. tag és kitűnő archeológus hazánkja való e kedves vendég. Itt jártának célja: megpillantani azon helyiségeket, hol valami római feliratos kö lehetne. Fájdalom az eredmény igen kevés, sőt egy pár kőfaragványt kivéve, semmi, ha csak azon tapasztalást, hogy római kövön járunk-kelünk, abból építkezünk, sirköveket s sertesváluakat abból állítunk, nem tekintjük eredménynek. Azonban hogy fenőtisztelt urak

fáradtsága jutalmazottanul ne maradjon, a Várfalván északnyugati részén emelkedő római várhegy magaslatáról Gerend, Egerbegy és Lóna felé tekintés és gyönyörű kilátás, úgy szintén a várhegy mögötti s a nyalka Aranyossal versenyt futó szép havasi út megpillantása, nem különben a falu csaknem minden utcáján és kertjeiben jólrendezett s tisztán tartott bő és ritka jószágú vízü forrásai és esorgói is, nem hagyták magukat észrevétlenül. Nem titkolhatjuk el bámulatunkat azon sovár pillanatok felett, melyek minden római kődarabra irányultak; s nem különben bámulunk, kellett azon szakavatottságot, mely a kövek érdekességét, már távolról fölismerte, s azon — mondhatni — pigmaleoni vonzalmat, melylyel a régészet embere egy betűjeles kövön csüngött. Mi is — kik a szak tudósok fészkeiktől izoláltan falu magányban lakunk — hallunk és olvasunk hol egyik, hol másik szak tudósról, s annak nagy érdemeiről, de megvalljuk az érdemlett tisztelet typhusa csak akkor nyomul mélyen szívünkbe, ha látjuk is. S így Torma ur iránti tiszteletteljes érzelmünk is csak e hó 6-án nőtt ki magát olyanná, a minővel tartozunk minden ily férfi iránt. S ugyanezért legkedvesb kötetmünknek ismerjük — mgs Torma ur szívélyes föl-kérésére — utánnézni minden oly darabnak, mely az archeológiához tartozik. S már is van fölfedezve egy oly kö, melyen több rendből álló felirat van, és a mely — állítólagosan — a vár előképén állott volna. Erről azonban, ígéretem szerint, egy magán levélben fogok bővebb felvilágosítást adni.

Orbók Ferencz.

Különfelek.

Bécsből írják oct. 12-éről: A mai „N. Fr. Pr.“ esti lapja szerint ő Felsége a jövő szerdán fog Csehországba elutazni. Elutazása előtt ő Felsége kiadja a magyar országgyűlés összehívása iránti rendeletet. Az egybehívó pápens az iránti biztosítást tartalmazand, miszerint a magyar miniszterium az országgyűlés kielégítő tárgyalásai után ki fog nevezettni. Depretis udv. tanácsos holnap Párisba megy, az austria-franciaia kereskedelmi szerződés iránt alkudozásokat kezdendő meg.

Austria kereskedelme Törökországgal. Haas Ferdinánd jassy-i osztrák consul emlékiratából kitűnik, hogy Ausztriának Törökországgal való kereskedelmében folytonos és jelentékeny haladás tapasztalható. — Haas ur a forgalom értékét 140 millióra teszi, a mi mintegy negyede az osztrák vámterület forgalmának a külfölddel. — A tengeri forgalom azonban Haas ur által csak megközelítőleg van kiszámítva, míg a szárazföldi részletes kimutatások alapján. — A kivitel értéke Ausztriából Törökországba távol felülmúlja a behozatalt; így 1864-ben a kivitel 88 százalékkal volt nagyobb a behozatalnál; sőt az utóbbi 1854-ről 1864-re még némileg csökkent is, ugyanis 29 és fél millióról 28 millióra csökkent le, míg a kivitel ugyanazon idő alatt 21,245,000 frtól 51,955,000 forintra emelkedett (itt csak a szárazföldi forgalom van számitva). Legjelentékenyebb a Törökországba való kivitel mindennemű szövetkekből, ruha- és piperecikkekből, bőr, gumi, finom vas- és tégvárukból.

A „La Presse“ katonai tanulmányaiban az utóbbi hadjáratról szól, s azon nézetet fejtegeti, hogy Austria bukását nem a gyűlölet, hanem Benedek hibás hadmívelési rendszere, hanem csupán Austria hibás katonai szervezete idézte elő.

599,760 emberből, — ennyi volt a létszám — nagy rész alig volt alkalmazható a rossz szervezet következtében. A „Presse“ ebből azt következteti, hogy Franciaországban okólnia kell a tapasztalatok, s hadseregét alapos reformnak kell alávetnie, a nélkül, hogy ezért igazolná magát Európa előtt.

(Magyar dohány.) A maltai osztrák konzul egyik jelentésében következőket írja: Még néhány év előtt Ausztriából nagy mennyiségű magyar dohányt szállítottak Maltába, hol abból szivarokat gyártottak kivitelle. Jelenleg azonban inkább amerikai dohányból gyártanak, és pedig egyedül azért, mivel olcsóbb a magyar termelvényénél. Ha az árakban nem lenne különbség, úgy a magyar dohány jobb minőségűnél fogva kétségkívül megtartaná elsőbbségét, s az amerikai és maltai piacon nagy kelendősegre számíthatna.

A bukovinai magyarok állapotáról következő élénk képet rajzolja az istenségsíri r. kath. lelkész ur. Tudvalevő, hogy Bukovinában hat helységben 9800 magyar lakik, kiket a különböző kormányok már régóta igyekeznek, hol germanizálni, hol polonizálni. Minden magyar helységbe egy földművelő cseh nótáriust nyomtak be, ki egy szót sem tud magyarul, s rendeleteket, parancsolatokat mind német nyelven osztogatják; de a bírák, előjárók s a nép egy szót sem tudnak németül. Az ideszakadt kis magyar sereg, minden akadály dacára, híven ragaszkodik ősi nyelvéhez és szokásaihoz; s a bukovinai nép szilárdul áll, mint egy kőfal, s mindenképpen azon van, hogy a mennyire elhagyottságában, csekély erejétől telik, szellemi hátramaradásán s anyagi szegénységén segítsen. — A bukovinai magyarok legnagyobb része r. katolikus, csupán Andrásefalván van mintegy 600 magyar s egész Bukovinában elszórvá néhány száz német református hitű, kik mind az andrásefalvi ref. anya templomhoz tartoznak. A katolikusok és reformátusok nagy békességben élnek, azt híven, hogy csak egy Isten s egy magyar nemzet van a világon melyhez mindnyájan tartoznak. Egyik a másik hitét tiszteli, sőt a reformátusok búcsúra is elmennek a katolikusokhoz s együtt ültnek, vendégszolgálnak, patriarkális egyetértéssel.

A Sz.-Endre melletti Iszabék helységben f. hó 10-én következő borzasztó gyilkosság történt: Bartos nevű nős paraszt egy másnak feleségével sok ideig tiltott viszonyban élt, míg végre kevés napok előtt kijelentette neki kedvese, hogy már ránt s többé róla mitsem akar tudni. E fölötti boszujában Bartos volt ágyasára egy kétesüvű puska-val leest, s f. hó 10-én este 8 órakor, midőn éppen egy közlekedő malomba akart menni, jól irányzott lövéssel leterítette. A gyilkos erre lakásába menekedett, hol ajtaját s ablakát eltorlaszolta s mindenkit anyonlövessel fenyegetett, ki hozzá közeledni merne. Az ottani kisbíró azonban bátran ment a gyilkoshoz, azon eselt használnival, hogy azt kiáltá neki, miszerint nem érdemes, hogy ennyire ellentáll, miután a nő, kire lőtt, nincs is megsebesülve, hanem csak félelemből rogyott össze. Közben a kisbíró a zavarba jött gyilkoshoz oly közel jutott, hogy fegyverét kezéből kiragadhatta s a sz.-endrei csendőrség segítségével őt elfogathatta s a megyei törvényszéknek átszolgáltathatta.

(Egy királyi család vége.) A legutolsó Plantagenet nem régén halt meg. Penny Istvánnak hívták, s előbb sirású volt a sz. György temetőben, London, Hannover-Square. Hogy a Penny-család a Plantagenetektől származik, azt már Burke és

Towle is bizonyították. E régi királyi család egy másik ága egy walesi üstfoltosóval mult ki.

(Magyar tanuló Züriehen.) A zürichi műegyetemet két hét múlva megnyitják. Mint a „P. L.“-nak írják, közel 50 magyar tanuló van bejelentve. A magyar tanulók becsületére válnak hazájuknak, úgy szorgalmuk, mint példás magaviseletük által.

Két francia lap a felett vitázik, ha valjon joga van-e a hivatalos „Moniteur“-nek alattvalóknak nevezni a francziákat. Az egyik, a „Temps“ ugyanis így találja, hogy jobb „alattvalóknak“ nevezettni és „polgárnak“ érezni magát, mint „polgár“ czímen valódi „alattvalóknak“ érezni magát. Az „Avenir National“ e kifejezést „alattvaló“ gyűlöletesnek találja. Dupin erre vonatkozólag azt nyilatvánitá egykor: „Czimezzük egymást uraknak és maradjunk polgárok.“

(Magyar táviratmutató.) A perbeti táviró állomáshoz a következő magyar távirat érkezett: „Gazda téstnek Csúzy, pusztán per Perbethe. Dezmályon sargo és jonko segédségével én csakéjel jövők kocsi varjon Szt-Niklőson K“...

A kikindai szerb egyházközség mult héten valószínűleg a patriarcha meghagyásából két gyűlést tartott. Ezen tanácskozás célja volt meghatározni, hogy valjon a patriarcha vezetése alatt „a régi kiváltságolt nemzeti jogok“ megóvása tekintetéből küldöttség menjen-e Bécsbe, vagy ennek kivitele csupán a magyar országgyűlésen levő szerb követeknek engedessék át. Ez utóbbi nézet volt többségben.

Párisi jólérsült egyéniségek levelei Napoleon császár egészségi állapotát igen aggasztó szinben tüntetik föl. A francia lapok könnyen magyarázható okokból hallgatnak e tárgyról, vagy pedig a császár egészségét kedvezőnek lenni állítják. De Párisban, valamint egész Franciaországban, azon sejtélem szállta meg az embereket, hogy a császár életének nemsohára vége leend. Beyer, a császár legmeghibtebb orvosának Biarritzba hivatása s legújabbban a híres berlini Langenbecknek meghívása csak megerősíti a komor híreket, s azon körülmény, hogy a császár nem személyesen látogatta meg, mind eddig, a legborzasztóbb vízaradásoktól látogatott vidékeket, hanem mint helyetteseit, két tőket küldött oda, nagyon kedvezőtlenül értelmeztetik, kivált miután a papság ez áradásokat az uralkodó kormány elleni támadásokra használja fel. A bizonytalanság nyugtalanító érzete vesz erőt a vállalatokon s a pártok egy eseményre kezdenek előkészülni, mely általánosan, s nem csak Franciaországban jeladásnak a legbehatóbb rázkodások és változásokra tekintetik.

A külföld alig képezhet magának fogalmat, írják Párisból, azon megrondító s mélyen fájdalmas benyomástól, mit Charlotte császárné tébolyának híre minden művelt és tisztességes párisi körökre okozott. Gyógyíthatlan búkorról beszélnek. Pedig mily rendkívüli titokzatos varázst gyakorolt még e nő a st.-cloudi udvarra, az államférfiakra s mindazokra kevés hét előtt, kik csak hozzá közelkedhettek! S éjjeli utja Brüsszelbe, hogy idegenül s egyedül atyja sirján imádkozzék és sirjon! S szellemen és szíve bámulatos erő kifejtése, jellemének föllengése s bátorságának hatalma, mikkel Párisban létekor oly mély megindulást okozott! S a neki tett ígéretek csalódást okozó értelmezése, mihelyt távozott s szemei rendkívüli varázsától többé nem kellett félni, s végre Róma lezúzó benyomása buzgó

nem lennének előttünk tisztab és sem metahe, nem biztos kalauz nincs a kezünkben, hozzá kell folyamodnunk a józan nép hagyományai- és tájékozódáshoz. Így, ha szerző régóta tudta, hogy a híres Sz.-Anna-tó Tusnád batárában fekszik (a mint azt „Erdély Ritkaságai“ nak 233 dik lapján mondja is), s ha e helyett Bükkszád felől valaha talán meg is látogatta: akkor nem volt nehéz felföldöznie, hogy e tó déli részéről, mint szembeffutó természetes határról nyugoti irányban vonul s az Oltat is Bükkszád mellett át lépő hegyláncolat Tusnád batárába kereteli be a Solyomkővet, mely Csik felé északnak tartva csaknem egy óra járásnyira esik belül ama lánczolon, mint Csik és Fehérmegye közötti természetes határon. És ha ez a Sepsiszékből Csikba egyenesen északnak vonuló uton haladó honbuvár előtt nem látszott elég világosan: bátor vagyok egy más analog pontra figyelmeztetni. Szerző ur „Erdély földé ritkaságai“ ban a 197—8. lapon néhány sorban meglehetősen hűen szól a csik-tusnádi borvíz topographiai fekvéséről, többi közt így írván: „Csik-Tusnád földjének lakbázisait Keletre meredek hegy áll fenyekekkel, szembe az itt és az Olt fölött várromszertűen kiálló közalakok; közlelben egy várrom és a Sz.-Anna tava.“ E sorok után röviden csak arra figyelmeztetek, hogy „a tusnádi föld előtt, az Olt fölött várromszertűen kiálló közalak“ egyike, mely pedig még $\frac{1}{2}$ órányi távval a földön fölül esik Tusnád felé, nem más, mint azon Solyomkő, melyet szerző „Régiségek“ ben (147. lap) éppen „Bükkszád várai“ egyikének mond, az „Építészeti emlékek“ ben pedig szintén Bükkszádhoz helyez; ezen történelmileg nevezetes emlékhelyet illetőleg a „bővített kiadás“ ban bővebben annyira sem tájékozódván, mint a mennyire „Kincses várát“ illetőleg tájékozódott, melyet a „Régiségek“ ben szintén Bükkszád batárára helyezett volt, de ez új kiadásban a 3 órányi

TÁRCZA.

Némi észrevétel Kövári L. „Erdély építészeti emlékei“-t illetőleg.

Midőn a jeles tettebuzgalmu Kövári a fenn csimzett munkával, mint „Erdély régiségei“-nek új átdolgozása- és bővítésével a hazát ismertető iradalmat megajándékozta: új babér-levelet tűzött azon érdem-füzérbe, melylyel őt hasonnemű, dús és úttörő működésai folytán a honfiai elismerés megkoszorúzták. Az ő érdemei hazánk ismertetésében elvitatlanulok és a honfi érzelmeit lekötetelők. Kik is ne köteleznék le ezen jeles író eljárása, ki „Székelyhon“-jában a székelyt regényes és emlékdús kis hazájával, „Erdély statistikájá“ ban a haza polgárát e haza mindennemű quantum-ával, „Régiségei“-ben ez ország történelmi fohelyeivel, annyi édes-keserű emlék nyomaiival, „Ritkaságai“-ban e hon természeti nevezetességei, áldásos minősége és tündéres szépségeivel; „Történelmi adomái“- és „Regéi“-ben állami, a „Viseletek és szokások“-ban társadalmi, „Nevezetesebb családai“-ban pedig családai multunknak elmállandott gyöngyeivel, s végre „Erdély történelmé“-ben egész historiai multunk izlésesen berendezett tárházával ismertette meg a szerzett neki e jótékony oktatás folytán benyomások, feledhetlen percekkel, a szellemi élet e valódi élményeit. E Rafael-i vezérlét folytán viszont ismerni és tisztelni tanuljuk benne a statisticiust, physiologust, geographust, archeologust, ethnologust, stemmatologust, historiographust s végre az „Építészeti emlékek“-ben a műkritikust is.

E széles tér s universalis feladathoz képest azonban nem volna csoda, ha a fentemlített munk

kában nem mindenütt találók is föl azon teljességet és correctséget, melyet a kritika a tudományos munkák részéről követel. A nagymérvű tett-kör, melybe njabb időkben a szímetet nem ismerő journalistika is be lön foglalva, Kövárit azon hiányokra nézve, melyekkel minden munkája bir, s melyeket maga is dicsekedes szerénységgel ismer el tájékozásai- s előszavaiban, képesek lennének menteni, s a kezdeményezőbb, nehezebb s a körülmények szerint föllömlőhatlanoknak látszó feladatoknál mentik is.

De akkor, a midőn a meglelt munkák valamelyikének új kiadásáról, átdolgozása- és kibővítéséről van szó, semmi körülmény nem menthetné a régi hiányok nem pótlását. És ime ezen elvet kell alkalmaznunk az „Erdély építészeti emlékei“-re, mely az „Erdély régiségei“-nek új és bővített kiadása, s melynek új megjelenését és existenciáját csak is azon körülmény indokolhatja kellően, mely-nél fogva annak hiányai pótolva, s így a mű nem csak „bővítve“ s njolag beosztva, hanem lényegesen „javítva“ és valójában átdolgozva is leendett! Mi annál kíváncsiabb lett volna, minél érdekesebbnek találattott e munka az olvasó közönség által, s minél bizonyosabb, hogy szerző e munkája annak kelendősege folytán nem csak a tudomány emberei kezébe foly szét...

A munka érdemleges bírálatába nem bocsátkozom, azt nem is tehetné más, csak olyan ember, ki hazánknak abban érintett minden pontját bejárta, s ott a multnak bemohosult s jobbára csak töredékes regék s mondák titkos nyelvén susogó értelmét szakképzettséggel, műérzékkel s nyugalommal tanulmányozta.

Van azonban ezen munkának egy oldala, mely legszembeffutóbb, s azért minden e tekintetben tájékozott ember előtt lehet kritika tárgya, és

ezt a műnek leíró, tájfestő, szóval topographiai vonásai teszik. Ez oldalról emelek ki egy előttem ismert képet, miből aztán nem leend nehéz az egész munka ez oldali értékét aránylagosan méltatni, s miután a kép éppen országútba esik, kellő fogalmat szerezni a félrebb eső és kevésbé szembeffutó antik-nyomok kritikai összejáratásáról.

Az 54-dik lapon az „Ismeretlen eredetű várnymok“ rovatában egy tétel ez: „Solyomkő és Vápavára Bükkszádánál.“ E czimben téves határolás van kifejezve, miután az említett várnymok nem Bükkszád, hanem Csik-Tusnád batárában fekszenek! Miután a munka minden hely és nyom fölvetésénél a dolog természete szerint is tüzetes és élénk fölszínben tartja a topographiai és metális szempontot, minden nyomot határolván, szomszédolván, fekvését jelezvén, sőt sok emlékhelynek jogi vonatkozását is kiemelvén: szükséges, hogy ezen feladatát a munka annál híbben s az igazságnak megfelelőbben teljesítendette, minél fontosabbak és kényesebbek a határ-viszonyok minden időben, s minél könnyebben válhatik valamikor egy ily munka a kapzsiság kezében támpontot nyújtó okmánynyá, s így a védtelen elleni fogverré. A fölhozott példa itt annál figyelemreméltóbb, mert abban nem annyira egyes helységek határáról, mint Csikszék és Felső-Fehérmegye határáról van szó; Bükkszád ugyanis fehérmegyei birtok, Tusnád pedig csiki székelyföld levén: nem lehet előttünk közönyös, hogy Kövári ur monumentális jellegű művében minő helyeket soroz Bükkszád, s melyeket megint Tusnádhoz. Természetes ily eljárásnál nem elégséges némi szemmérték, melynélfogva fölüllik, hogy e vagy más emlékhely melyik helységhez, faluhoz vagy városához esik közelebb: hanem meg kell figyel-nünk legelőbb is a természetes határokat, s ha ezek

kedélyére, a megrémült hitvesre, az égél s hosszú elutasításoktól ellankasztott asszonyra! Tehát így kellett a mexikói vállalatnak végződni! Egyetlen áldozatul Lajos Fülöp unokája, az orleanista Charlotte marad. Miksa császár még nem birt sejtélemmel azon catastropháról, midőn nyilvánosan kijelentette: hogy Mexikót nem fogja elhagyni.

— A brüsseli lövész-tünpélyre az osztrák-belga szövetség útján a pesti lövész-egylet is megbízott és Kirner főlövész-mester már intézkedik is, hogy a magyar lövészek az ünnepélyen képviselve legyenek.

— A vaskorona, tudvalevőleg, Olaszország-nak visszaadott, s most annak helyébe „osztrák korona” rendet szándékoznak alapítani.

Politikai hírek

Austria. Bécs, october 10. Az Austria és Olaszország által már ratificált békeszerződés, mint a „P. L.”-nak írják, „holnap fog kicseréltetni és ezután azonnal ki fog szolgáltatni Menabrea grófnak az ide hozott vaskorona, melyet a hiteseített szerződéssel Florenzbe utazó futár, szintén magával fog vinni. A békeszerződéshez mellékelte két jegyzőkönyv már köztudomású, de van még egy harmadik jegyzőkönyv is, melyben Olaszország minden igényeiről lemond az egykori Velencei köztársaság birtokához tartozó, most Rómában az osztrák követtség és Konstantinápolyban a pápai követtség által használt palotáról. Senki sem kételkedik már — írják a „P. L.”-nak, hogy a mexicói császárság sorsa el van döntve. Mindenki sajnálja a szerencsétlen császári párt, nevezetesen Sarolta császárnét, kinek lélekállapota meg van zavarva, miután azon szomorú tapasztalásra jutott, hogy sehonnan sem számíthat segílyre. Párisban csak a miramarei szerződés fenntartását kívánta, s később a válaszsza, míg végül Rómában értesült, hogy Napoleon nem tekinti többé kötelezőnek a miramarei szerződést. Ez leszjottta.

A Benstall folytatott alkudozások még ma sincsenek megszakítva. A félhatalosok ellenkező állítása valótlanság.

Oroszországra itt bizalmatlansággal tekintenek, miután minden arra mutat, hogy ez a keleti kérdést türekszik előtérbe tolni.

Haagból ma az a jelentékeny tudósítás érkezett, hogy ott folyó hó 8 kán egy a luxemburgi ügyre vonatkozó porosz jegyzék nyújtott át, mely egészen ultimatum jellegű bir. A porosz kormány erőlyes határozataival fenyegetőzik, ha nov. 1 éig Poroszország követeléseinek Luxemburg várát illetőleg elég nem tétetik.

Angolország. London, oct. 5. A „Times” a római kérdésről. A pápáról és világi trónjának jövőjéről irt vezércikkében ezeket mondja: „Vándor madaraink közül azok, kik éppen most terjesztgetik szét szárnyaikat, kedves szigetünk ködeit és szeleit kikerülendők, az idén nem kereshetnek jobb téli szállást az örök városbeli angol Ghettonál. A római saison kétségkívül szokatlanul népes és élénk leend; mert mindenki oda tödül, — már is egész szállítvány bírt államférfi van utban, unatkozását Rómában váltandó fel szórakozással. Russell lord, Clarendon lord, Gladstone, Cardwell és Millner Gibson urak a Corso közelében és a Babuino utcában adtak egymásnak légyottat; ezenkívül remélheti Róma, hogy a spanyol királynők is, az anya és leánya, szintén meg fogják látogat-

val lejjebb, Sepsiszkébe eső Bodok határára vitt. Üstök valaha helyre az olyan határozatlanságokat, minőt a mi tárgyunkat illetőleg a különben érdekes és kitűnő találmány Kállay Ferencz is elkötvetett, a tunsádi Solyomkörre vonatkozólag, ismeretes „Historiai Értekezések”ben, a 200. lapon ily határozatlannal írván: „Solyomkör Málnás felett az erdőben régi vár volt, hol csak solyom-madarak voltak, úgy az Olt vize mellett, Udvarhely és Erdővidék szomszéd határain hasonlóképpen egy meredek közsziklának Solyomkör a neve” stb. Ugy, hogy az embernek ezen rejtélyes sorok után kétsége támad s nem tudja, mit véljen az állítólagosan „Málnás feletti” Solyomköről, midőn a szerző még „az Olt vize mellett”-ről is szól. Hogy „Málnás feletti” (azaz: a falu határában, minthogy a tunsádi Solyomkör is tágas értelemben s egy csekély figyelemű utazó szemérmétké szerint „Málnás feletti”-nek mondathatnék) Solyomkör, mely régi vár volt, áll-e? az előttem nem bizonyos, hanem az igen is, hogy Tunsád határában „az Olt vize mellett”, ennek jobb partja felett áll egy Solyomkör, melyen semmi várnak, sőt semmi mester-kéznem sem észlelhetők nyomai. E Solyomköről, illetőleg az ott fogatni szokott solyom-madarról, egy dal is hangzott a tunsádi öregbök ajkain, de a dal melódija is velők elszáfolott, mintha Solyom-madár, s az újabb nemzedék által elferdített töredékes mondatok dallam- s hangokból nehéz már a mult hagyományait kinyomozni.

Ennyit arra nézve, hogy Solyomkör sem Bükkszádnál nem fekszik, sem Bükkszád várai közé nem, hanem Tunsádhoz tartozik.

A mi a szintén Bükkszádhoz helyezett Vápvárát illeti: arról csodálom, hogy nem tudok semmit, pedig ha valóban ott és úgy áll, a bővő szerző azt helyezi és a miként azt az 55. lapon leírja, valamit tudhatnék szomszédság jussán is róla.

ni; a mi pedig a trónfosztott uralkodókat illeti, azoknak befogadására talán még a scala regia is szűk lesz arra, hogy mind pápai lábecskékhez jusssanak. Ha nem úgy áll a dolog, hogy a császárok gondolatát a császárnék igazgatják, akkor változások kell történni november elején, a Funzione di San Carlo al Corso és a karácsonji mise között Santa Maria Maggiore ben. Eppen advent második vasárnapján kell — ha egyáltalában lehet valamit adni a conventiókra — az utolsó francia katonának a porta Ponevazion kivonulnia, a melyen több mint 17 éve, Oudinot első zúnyva bejött volt. Megesik ugyan néha, hogy az újjak és a kehely széle között suban el a sors keze, s valóban úgy halljuk, miszerint a pápai adósságok liquidálása Florenzben felakadásban van, — a biarrii clima pedig ez időtájtban egészen iberiai; a szent-ilonai napok óta a császárnék is voltak mindenkor kényeztetett pontifexek. De ha minden az általános várakozásnak megfelelőleg út is ki, s ha meg lesz is tartva az adott szó: a pápaság valószínűs fűlszabadsága már a küszöbön áll.

Franciaország. Páris, oct. 7. Monstier marquis hivatalnokainak és ügynökeinek a külügyi tárcza átvételét jelenti, a jelentést azonban egy politikai körlevéllel kísérté, mely Lavalette ismert körjegyzékével meglehetősen egyezik és a keleti kérdést bővebben fejtegeti. Monstier marquis, mint mondják, élénken fogja pártját a portának. — A görög mozgalomnak egyelőre határ van vetve, vagy tán be is fejezve. Syrában és Kis-Ázsiában a török hajóhad igen czélzserűen használtott és a mozgalom csirájában folytatott el. A heteriák között minden rendes összeköttetés elzárattott; a segélybizottság Syrában feloszlik, egyenlenség uralkodik a Sphakia kikötőjében összesorult csapatok közt, a nyugati hatalmak befolyása meggátolta az expeditió megindítását a Peloponesusba, mely a marathoni kikötőben hellen társulatok által fegyvereztetett föl. A török követ jelenti, hogy a porta a csapatszállításokat Krétára megszüntetheti.

Olaszország. Verona. „A f. hó 7-én Veronában történt jelentékeny kihágásokról”, veronai tudósításoktól egy hosszabb tudósítást kaptunk, melyet a reggeli lapban teljesen közlendünk, mondja a „Fr. Bl.” Egyzersmind kiemeljük, hogy a kihágás azzal kezdődött, hogy a „Café militaire”-ben egybegyűlt tisztetek a közép bántalmazta és megtámadta annyira, hogy ezek végre kénytelenek voltak fegyvert rántani. Az olaszok közül sokan tört ragadtak, az elsiető osztrák éji őrség kénytelen volt fegyverét használni. Csak akkor sikerült a csend helyreállítása, midőn az egész várőrség felriasztatott, és csak akkor mutatkozott először a tiz nap óta szervezett nemzetőrség. Mindkét részről többen estek el, és 300 olasz tétett fogságba.

A béke bevégett tény Austria és Olaszország között. A „Nazione” következőleg nyilatkozik ezen békekötésről: „A közvélemény a belső megelégedés világos jelével fogadta a békekötés híreit. Velence vissza van adva; a nemzet csaknem egész; katonai hatalmunk jelentékenyül erősödött, a várőrség és a lagunai erők megszerzése által. Nagy állás van számunkra biztosítva a polgárisult népek között, új korszak nyílik előttünk, a béke, gyümölcsöző ipar, nemzeti gazdaságunk, kereskedelmünk kifejlődésének új korszaka. A 4½ millió lakossal bíró kis állam 25 millióból álló nagy nemzeté lön, mely ugyanazon törvények szerint kormányoztatik; hadserege hatalmas számú és vitéz-

De lássuk kissé a czíket részleteiben:

„Az Olt partján (melyiken?) — így ír szerző ur — felebb menve (értsd: Sepsiszkéből Csikba menőleg) magas hegyek között visz az út a Mitács-szorosára (?), melyet a forradalomban a mieink Csikát védelmezve, annyiszor megkísértettek tartani.” — E helyett ennek kellene állnia:

Az Olt bal-partján Sepsiből Csik felé haladólag közép nagyságú hegyek között (mint a melyekben a csiki Kárpátok ágai lassankint Háromszék és Erdővidék rónáivá simulnak), visz az út (nem a Mitács-szorosára, jobban mondva Mitácsnyakára, melyen nyugoti irányban a csiki és bardocszeki út közlekedik; hanem) az Alvég-szorosára, mely mellett a tunsádi borvizek fölbugyognak, s melyet a forradalomban a mieink, kiknek ágyutelep-helye az Alvég tetejére fölülvőleg az út mellett ma is jól látszik, oly sikerrel tartottak, hogy még mai napig sem jött volna föl ama természetalkotta védsánczon a nuszka, ha Gál Sándor Csik keleti kapuján, a Nyergesen Ephialteszi gaz árulások martaléka nem lesz, s így az Al-Csikba beömlött ellenfél miatt az alvégi-szoros is tartatlanná nem válik.

„E völgy szorulatba (?) — folytatja szerző — épült Bükkszád a mult században. A „Régiségek”-ben ez áll: „Bükkszád a Székelyföldön (?) az Olt jobb (?) partján fekszik.” — E helyett a tényállás ez:

Bükkszád nem ezen völgy szorulatba, hanem — mint neve is értetni akarja — a völgy szoroson alól annak szádába épült, hol az Olt a tunsádi határ-hegyek torkolatából kiérve, szélesebb fensíkocska mellé jut. E fensík északi szélén, az úgynevezett „Kicsi-Bükk” mellé épült a falu Bükkszád; s innen van elnevezése is. — Továbbá e falu az Olt-nak nem a jobb, hanem a bal-partja felől fekszik; természetesen nem az író útirányá-

ságénál fogva, jövője gazdag, dicsőség és jöllét tekintetében. Miután a nemzet meg van alakulva, már most arra kell gondolni, hogy a népet művelje.”

Paiermo. A „N. Fr. Pr.” mondja: a „Liberté” egyik tudósításában Palermóból oct. 6-káról egész sor tényt találunk, miszerint a felkelők még erős csapatokban tartják magukat az ország bel-sejében, és hogy még szükség lesz egy véres guerrilla harcra, mielőtt a szigetet kibékültek tekintetnénk. A Palermobani csata által szétszóró, de nem teljesen legyőzött csoportok a szárazföldön csakhamar összeszedelődösködtek; számuk, merészségük s a rokonszenv, melyet az ország népénél találnak, az országra nézve félelmessékké teszik őket. Némely vidéken a fanatizmus az örültségig fokozódott. Ennek következménye, hogy egy gránátos-zászlóalj, mely sept. 27-kén a Palermótól 10 órányira fekvő s 15,000 lakossal bíró Capranicoba küldetett, — a városba vonulásokor teljesen körül fogatott és megsemmisített. De mennyi vér fog még folyni mielőtt a szigetlakosok belátják, hogy ők az állam őszpontosított hatalma ellenében nem képesek felveregedni. Palermóban 6-káig mindig új erők érkeznek a szárazföldről és a helyőrség már 50,000 embert számít. Az ostromállapot nagy erőlyel alkalmazásba vétetett, a katonai törvényeszeki végrehajtások napirenden vannak.

Németország. Berlin, oct. 11. A „Nordd. Allg. Ztg.” a leghatározottabban állítja a „Bank u. Handelszeitung” ellenében, mely tegnap nyugtalanító katonai intézkedésekről hozott hírt, hogy jól értesült körökben erről semmit sem tudnak, s hogy a politikai viszonyok egyáltalán nem nyújtanak okot ily intézkedésekre. Ugyan a „Nordd. Allg. Ztg.” megezől némely híreket, melyek a hírlapok által közlelőből említve voltak. A többi közt megezőfolja, mintha a berlini kabinet ajánlatot tett volna Bécsben, a keleti kérdésnek a német érdekeknek megfelelő megoldása iránt, a mi Austria, mint többé nem német hatalom által visszautasított. Az idézett lap azon hírt is megezőfolja, mintha Werther báró utasított volna kormányát, a pápaszt emelni, a hannoveri tiltakozványnak a bécsi lapok által történt közöltetése miatt.

A „Schles. Ztg.”-nak Ratiborból oct. 7-dikéről a következőket jelentik: „Miután felsőbb helyről a Bauerwitz és környékén beszállást magyar legio felosztása elrendeltetett, a legénységnek tetszésére lett bízva, hogy vagy itt keressenek más-nemű foglalkozást, vagy térjenek vissza Magyarországra. Egy rész, nevezetesen a kézművesek, találtak foglalkozást, a legnagyobb rész azonban hazatérésre határozta magát. Elutazásuk előtt kaptak pénzt, és pedig a közlegények fel az őrmesterig 20—80 tallért; a tiszték pedig rangjuk szerint 200—500 tallért. — Ezen fölül kaptak utlevelet és egy bizonyítványt, mely magában foglalja a békeszerződés azon pontját, hogy mindazok, kik politikai magatartásuk által a háború alatt magukat compromittáltak, büntetésmentesek. Tegnap délután érkezett ide az első külön vonat 850 emberrel, kiket rögtön tovább szállítottak Oderbergbe. A tiszték, kik majdnem mind a magyar emigratio tagjai és nem merészelhetik a visszatérést, elkísérték őket egész Annabergig, mely az utolsó porosz vasut-állomás, és itt a legzavályosabb és félreismerhetlen megindulásokkal vettek búcsút a katonáktól. A trombitás utolszor fűtt hangszerébe, a legénység beszállott és néhány percz alatt osztrák területen voltak. Itt a legio porosz kormány-biztosa, Drigalski

nak esetleges szempontjából, hanem, a mint szokás, fejétől tekintve a dolgot, s így történik, hogy például Pest az erdélyi nézpon előt is a Duna bal-partjára esik. S végre Bükkszád nem a Székelyföldön, hanem a hazán keresztüll bullatott Felső-Fehérmegyébe esik, egészen más természetű jóság, mint a Székelyföld, s Kövári által annál méltatlanabban nevezetetik „legnagyobb székely falvainak egyikéi”-nek, minél csekélyebb s tán éppen semmi benne a székely elem, a Mikók e colonija ugyanis a mult században a hegyekről ide leszállani kezdett oláhok és beeenyőivadékokból, kik vallásukra nézve is schismaticusok, s az ott levő tüveg-huta miatt bevándorlott németekből áll.

„E vidék — folytatja szerző — a legfestőbb tájképet nyújtja: az Olt partján felnézve, jobbról a nagy székely (?) falu, balról erős hegylánc húzódik, szemben (?) a Solyomkör sziklatornya alól (?) az Olt kigyózik ki”, stb. — Erre nézve csak mondom, hogy a szerző nézponjából balról húzódó erdős hegylánczezel a Solyomkör sziklatornya nem szemben, hanem éppen ame hegyláncznak egy, az Olt fölé ereszkedő hegyfokán (promontorium-án) fekszik, s az Olt nem is éppen alóla, hanem többé néhány száz lépésnyire, a köztüvénél alantabb fekvő mederben kigyózik mellette le; s végre Bükkszád alól „az Olt partján felnézve”-n e tájkép vonásait, ezek fel egész a Solyomkörig egy tájkép keretébe be nem foglalhatók. Kövárnik esetjeje általában igen élénken és szépen, de nem igen híven szokott festeni.

A mit szerző a Solyomköről mond, hogy például „az czukoralak”, az inkább a Solyomkör északi szomszédságában meredező, úgynevezett „Torony-kövek”-re talál, melyek egymás mellett egy kies fekvést s dél-keletre néző hegy oldalából, mint óriási czukor-süvegek nőttek ki. — Azon

kapitány, elbocsátotta őket. — Eppen most érkezett a következő tudósítás: Midőn ma délután Oderbergbe megérkezett az utolsó külön vonat 700 legionáriussal, ezek arról értesültek, hogy tegnap elindult társaikat Pest felé utaztatban Lundenburgnál fel-tartóztatták. Ily körülmények között tanácsosabbnak tartották, a vasutat tovább nem használni, hanem rögtön megindultak, hogy a csak néhány mérföldnyire fekvő Jablunkai szorosban menjenek Magyarországra. Csak a kisebb rész tért vissza Porosz-szágra, bevárando a további eseményeket.

A „Kreuzztg” szerint a király parancsára készült honvédelmi szervezés terve, mely a bekeblézt tartományok számára dolgoztatott ki, már elő van terjesztve. A „Bank u. Handels Ztg” szerint Anglia határozottan kijelentette, hogy Belgium flugtelenségét meg akarja óvni.

A „B. Börsen Ztg” írja, a Savigny és Friesen közti alkudozások újból fognak megkezdetni.

Stuttgart, oct. 10. A képviselői házában a felirat fölött vitáztak. Hölöders és társainak módosítványa kerül tárgyalásra, melyben az észak-német államok szövetségéhez való csatlakozás javasoltatik Poroszország vezérlete alatt. Römer ezt mondá: Ha önk az észak-német szövetséghez való csatlakozás ellen vannak, azt mozdítják elő, a mit nem akarnak: a német egységes államot.

Montenegro. Egy délnémet lapnak sept. 26-ról írják: „A szomszédos Montenegróban ismét mozognak. A különféle kapitányságokban most napontint hadigyakorlatok tartatnak a fegyveres legénységgel, melyek azonban az ilyenmü európaiaktól igen különböznek. Ezen gyakorlatok guerrilla-háboru nemtek, melyek ezen hegyi nép külön sajátága. Azonfelül két ügynök volt legközelebb Cetinijében a görög heteristól, kik a fejedelemmel és több senattorral többször értekeztek. Azt mondják itt, hogy egy önkényes csapat toborzásáról volt szó, melynek rendeltetése az volna, hogy betörjön Herzegovinába és Albániába, hol elégséges gyananyag volna és a lakosság a fölkeléshez csatlakoznék. — Ez a görög-török tartománybeli mozgalomnak kezét nyújtana, és így a terv, az összes európai Törökországot fellázítani, valószínűtlen. — A fölemlített két ügynök bőven volt ellátva pénzzel. Tekintve a montenegróiak nyugtalan szellemét és ismert török gyűlöletüket, ezen vakmerő terv kivitele igen valószínű. A szerb fejedelem osztályfőnöke, Mileo Leschjanin, ki urát Nikitza fejedelem leányának keresztelésén képviselte, legbarátságosabban fogadtatott Cetinijében.”

Görögország. Athene, oct. 10. Kandiai hírek szerint Kiritli Musztafa basa küldetése jó eredményt. A basa reméli, miszerint a fenforgó vizsályt rövid idő alatt kiegyenlített. A görög lapok egy a kretai nemzetgyűlékezést és Kalegria között folytatott levelezést közölnek. Ez utóbbi ismételve ajánlá, hogy a krétaiak ne lépjk át a békeséges óvás határait.

Az „A. Ztg.”-nak sept. 29-én Athenben kelt tudósítása a hellenek ügye mellett nem igen szól bátorítólag. „A volt francia követ, Monstier marquis, így szól a tudósítás, Konstantinápolyból jöve, a királylyal hosszabban értekezett és erre a francia követtségi palotába ment, hol Bulgariát, a ministerelnökök fogadta. Ezen értekezésekről különféle hírek keringenek, de bármelyik legyen is a való, annyi bizonyos, hogy a franciaiz diploma nyilatkozásai a krétai ügy fölött nem voltak fölbátorítók. A kormányra nézve ezen elbátortalanító nyilatko-

„sajátképi erődnem, mely szerző szerint a Solyomkör alatt fektüdt, ámbár szerző még falait látja, nyomairól szintén nem tudunk semmit.”

Vápváráról, a faluval szemben (!), az Olt bal-partján (tulajdonképpen jobb part volna) hasonlóképpen nem hallottam semmit; ellenben azt igen, hogy a szerző által jelzett ezen hely inkább az úgynevezett „Büzd mezeje”-vel határos „Mikó-asztala” lenne. Azonban itt már nem levén képesek egymást tökéletesen megérteni, ad vocem: Vápvára, csak azt jegyzem meg, hogy a tunsádi határon létezik egy úgynevezett Vápvárá, déli oldala mellett a Csik-Tunsádnál hűn helyezett Vártetej- (Vártető)-nek, melynek szerző már meglehetősen leírását is adja. Már most részemről, miután, a Bükkszáddal szembe helyezett Vápváráról nem tudok, azon kérdés merülhetne föl: Valjon ezen Vápvára nem azonos-e a tunsádi Vápvárával, a mely Vártetej mellett vonul le nyugoti irányban az Alvég-tetejére? ... Itt két szempontból ugyanannyi valószínűség áll elő: alulról, a völgyből tekintve, a vártetőn levő vár méltán mondathatnék Vápvárának, s megfordítva a vártetőről letekintve a déli oldalán levonuló völgyületbe; ez a tunsádiaktól régi elnevezés szerint igen helyesen mondatik ma is Vápvárájának.

E véleményi részlet azonban csak annyiban tartóztatik híralati észrevételekhez, a mennyiben ez által is figyelmeztetünk, hogy miután rokon elnevezésű hely sok van, és például Solyomkör is eddig említették s egyéb tudomás szerint őt is lenne, t. i. Csikban a gimesi hegyeken, Csik-Tunsádnál, talán Málnás felett is, Udvarhely és Erdővidék határában, s végre Alsó-Rákosnál a Tüpeji szomszédságában; fölöttébb szükséges, hogy e hason elnevezések és helyekre nézve az illető szakmunkák szabatosan és mennél helyesebben tájékozzanak.

I. F. J.

szóvivői a magyar minisztérium kinevezésének késleltetését sajnálják, midőn abban éppen semmi „elsietett” concessiót nem látnak.

— A lapok hozzák a Felségének gr. Belcredihez intézett kérését, melyben a népek megadó ragaszkodásáért az utóbbi megpróbáltatás alatt hálás köszönetet mond az uralkodó Felség, s megkérdezi az államminiszternek, hogy ezt királyságai s országai képviselőivel legközelebbi összehívásuk alkalmával közölje.

— A „Gráci Telegraf”-nak a Deák-párt köréből azon értesítést teszik, miképp e pártban az országgyűlés feloszlatását, mint várható eredményt tekintik, a mit a kormány mostani magatartásának kell magántan vennie.

— Athen, oct. 14. A legújabb crétai tudósítások így hangzanak: A törökök Kandanát kiűrtették, 10,000 török Kanea felé visszavonult, 3- és 4-én 4000 crétai által megtámadtatván, Plataniáig, Kaneától három órányi távolságra, üldözöttek, halottak és sebesültek nagy számának hátrahagyásával.

— Karlsbad, oct. 14. János király Poroszországnak a dynastiai szempontból lehető legnagyobb engedményeket tette. A hannoverai királyt ide várják.

— Brüsszel, oct. 14. A Napoleon császár egészségi állapotáról érkezett tudósítások aggasztók.

„Miután a szász király részéről a szükséges hadügyi engedmények megtétek, a béke megkötése rövid idő alatt várható Drezda valószínűleg vegyes belyrséget kap.”

Távirati tudósítás a bécsi borszéről.

October 17-én: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 66.45. 5%. Metalliques 100 frt 60.20.—Bank-részvény 709.— Hitelintézet részvény 200 forint 148.20. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2 kr 130.— Ezüst 129.— Cs. kir. arany 6.17. 1860. kölcsön 78.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Görögök, rángatózások és ajúlások állottak be, melyek az urania jeleiről magyaráztak.

— A „Newyork Herald” írja: Santa Anna itt 3 milliónyi kölcsön iránt szerződött. Seward államtitkár, Santa Anna s a féniek közt szövetséget törekszik létrehozni.

— Lipese, oct. 13. Itt gyűlés tartott, mely tiltakozott az ellen, hogy a szász csapatok külföldön továbbra is az ország költségén tartassanak, miután a kiadások e részben való megszavazásának célja a háború befejezése által elértett.

— Drezda, oct. 14. Több Szászországból érkezett küldöttség kérte János királyt, hogy egyezzen bele Poroszország követeléseibe. A „Conat. Zig.” jelenti:

Kolozsvári naptár a jövő hétre.

O c t o b e r	Nap kél	delel	nyugszik	Hold kél	delel	nyugszik
24 V. G. Orsolya	66. 27p.	116.44.44m.	56. 2p.	3 49 e.	9611 p.e.	2058 p.r.
25 H. Cordula	6 28	11 44 35	5 0	4 22 e.	10 58 e.	4 10 r.
26 K. Severin	6 30	11 44 26	4 58	4 57 e.	11 47 e.	5 25 r.
27 Sz. Nathan	6 32	11 44 18	4 56	5 35 e.	*	6 41 r.
28 Cs. Krispin	6 34	11 44 11	4 55	6 18 e.	0 41 r.	5 41 r.
29 P. Sabina	6 35	11 44 4	4 53	7 9 e.	1 41 r.	9 10 r.
30 Sz. Simon és Jud.	6 36	11 43 59	4 51	8 4 e.	2 41 r.	10 18 r.

Holduj. 24-kén 1 ó. 47 p. r.— Merkurt nem látni. — Venust csak szürkületben. — Mars az Ikrekben 10 ó. tájban este kél. — 18-kán Castorral és 27-kén Pollux-sal összev. Jupiter esti csillag — Saturnus láthatatlan. Napfoseza 10 ó. 22 p.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 4666. 1866.

Árverési hirdetés.

Néhai Gantner Károly örökösei tulajdonukhoz tartozó ingatlanokra Arad szab. kir. város törvényszékének 1866 évi július hó 14-kén 4666 sz. a. kelt végzésével osztály tekintetében elrendelt árverés az első határnapokon nem sikerült, annak foganatosítása és pedig a 74000 fitra becsült fötéri 37 sz. a. házra nézve f. év october 29-én a helyszínen;

6952 fitra becsült keresztutcai 19 sz. a. házra nézve f. év october 30-án a helyszínen, és az

5290 fitra becsült aradi határház fekvő 36 lánca szántó és kaszáló földekre nézve f. év october 31-én az aradvárosi telekkönyvi hivatal helyiségében d. u. 3 órakor szűkség esetére becsáron alól is meg fog történni.

Az árverési feltételek a telekkönyvi hivatalban alólírott hivatalos órák alatt előlegesen is megtekinthetők.

Arad, 1866 october hó 4-kén.

KESNER FERENCZ, t. tanácsnok
m. törvényszéki kikiáltott.

NEM HIVATALOS.

Figyelemre méltó hirdetés.

Mostani helyzetem, de főképpen hanyatló egészségi állapotom miatt nem tehetem hogy több mint 30 éveken át szenvedélytel, nagy áldozattal és a lehetőség legnagyobbatossággal kezelt pomológiai foglalkozásomat nagyban tovább folytassam, ez okból áruba bocsátom nagy kertemben lévő mintegy 3000 darabba menő, a mi éghajlatunkkal megegyező, legnemesebb fajú körte, alma, szilva, cseresznye, meggy, ápricos és ősi barackfákhoz meglevő szép és nagy gyűjteményemet, még pedig oly ocsó árban, a melyben sem a bel- sem a külföldi bár melyik réél kérészetit intézeteiből beszerezni nem lehet. Oltványaim kora 1 és 5 éves közötti, melyek valódiságát kezeskedem. Ezenkívül még sokféle hasznos és jó kerti növények találtak. Nem mellőzhetem ezuttal a nagyérdemű t. cz. eddigi pártfogóimnak a legforróbb köszönetemet nyilvánítani. Értekezni v. megrendeléseket tenni lehet a b. városban királyutczában 45 sz. Persián Márton úrnál, a hol a catalogus letéve van, úgy szintén, a délutáni órákban, velem is, a kül-monostortutczában 134 számú házamnál.

Kolozsvárt, oct. 1866.

Brassay
v. KRONSTADTER JÓZSEF.

Berki bikfa eladás

KOLOZSVÁRT,

a m. gr. Eszterházy-féle irodában

bel-tordantutczában a m. dr. Szabó úr házában.

Egy kurta ől ára a bereken helyett 5 frt. 50 kr. o. é. 3 1/2 detöbbyire 4 láb hosszú fővénnyel szép tiszta hasabokból áll.

A t. cz. közönség kényelmére fuvarral szolgálhatok a következő áron u. m.

a raktártól b. monostortutczáig 60 kr.

a belvárosba és a többi külvárosokba 70 kr.

Kivánatra a fentebb jelzett árba magamra vállalom a beszállítást, hogy a családja a t. vevőknek a munkától el ne vonódjék. A hiány nélküli beszállítástól és a fa-raktári családtag becsületes jelleméről kezeskedem.

Az ől teljessége és a fa minősége, a mely is köztudomásilag a legjobbféle, megtekinthető kün a raktárban bármikor.

tiszteltük ifjabb GÁLL ISTVÁN
a m. gr. Eszterházy-féle iroda kezelője és gróf bizos.

Csász. kir. és fejedelmi udvaroktól pártfogott, szabadalmazott!

Dr. BORCHARDT illatos növény-szappana.

Kitűnő szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságonál a legjobb, és mindennemű fürdőknél sikeres eredménnyel használható.

Dr. HARTUNG Chinahéj-olaja

a legjobb Chinahéjből kifőzve balsamos olajjal, a haj épen tartására és szépítésére.

(Lepecsételt üvegben 85 kr.)

Dr. HARTUNG növényi-hajkenőcsese

összeállítva ingerlékeny, táplálékony folyadékok és növényi vegyületekből, a hajnövésnek fel-igazítására és táplálására. (Lepecsételt csészék 85 kr.)

Megállított gyári áron eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterce: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer. Brassó: Stenner F. és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dévén: Bosniák A. Dé-zen: Krémer Samu. Nagy-Egyed: F. Wirth Ferenc. Erzsébetváros: Schmidt A.; Károlyfeje: Ruzs János és Matherny Emil gyógyszer-és Kád: Várhelyi: Fejér Lukács. Maros-Vásárhely: Fogarasi J. D.; Medgyes: Breuckner Károly; és Vándory & Brandach. Segesvár: Misselbacher J. B. és fia. Sz. Újvár: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Wachner Traugott. Szászseben: Weissörtel Ad. G.; Szeben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúr: Binder Márton. Sepi-Szentgyörgy: Vitályos Béla. Sz. Udvarhely: Kauntz J. A. gyógyszer; Szereb: Gozsy A.; Sz. Som-lyón: Ruszka Ignác. Tardón: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalatán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Szabadalmazott Union Revolver.

Ezen általunk feltalált, egészen új rendszer szerint összeállított és a m. tech- nikai vizsgáló bizottság által felülmulhatatlannak elismert revolver a jelen idők szerint annyival is inkább érdemes, hogy minden fegyverbarát és fegyverszük- séglő figyelmét magára vonja és mindenütt a legnagyobb eltorjédést vívjon ki magá- nak, mivel az eddigi löfőfegyverek csekély mérvű használható voltakna fogva minden értéküket elvesztették és csak is egyedül a hátul tölthető fegyver jutott általános ura- lomra. Revolverünk könnyű és csinos alakja mellett azon becses tulajdonsággal is bír, hogy lövése sem nem forrasztott, sem nem összezecsavart, hanem minden ve- rőlől biztos egyetlen compact testből van: továbbá a töltés olyképp véteik véghez, hogy felfelbontás soha elő nem fordulhat, a mi más fegyvereknél, fájdalom, gyakran megtörténik; és végre, hogy a cső egy egyszerű gyors csavar általi mozdítással ki- vehető és más tehető helyébe, mi által lehetséges lesz egy perc alatt 14 lövést tenni vele; az egész löcsőbe 7 töltés meg; fegyverünk bordereje és biztonsága megépő, 100 lépésnyi távra teljes mérvű és biztosan lehet vele találni; az egésznek kezelé- se igen egyszerű és tisztogatása kényelmesen történhetik. Mindezen előnyök mellett revolverünk igen jutányos árban szerezhető meg. A kiállításhoz mérve adunk:

Nagy revolvert 9 czoll hosszúságu 7 lövés 7 m. f. m. 19—25 frtig
kis csinos zseb revolver 7 lövés 5 m. f. m. 18—23 frtig.
külön cső 5 frt.
100 db. töltés 7 m. f. m. 3 frt 50 kr.
100 db. 5 m. f. m. 2 frt 30 kr.
1 börtáska 2 frt.

Különös megrendelések postai utánvét mellett pontosan eszközöltetnek.
Arannyal, ezüsttel, elefántcsonttal, gyöngyházzal gazdagon kiállított darabok külön számítottak.

J. EIGNER & COMP.

es. k. priv. Revolverfabrik: Bécs, rakta: város, bálna utca nr. 6.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt,
Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelyt, Dobray Nándornál S. Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S. Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejervárt kapható:

KATEKHETIKA,

vagy

népszerű vallástánítás.

Theologusok, buzgó lelkipásztorok és néptanítók számára írta Garda József, ker. erkölcsan és gyakorl. theol. r. tanára a nagyenyedi ref. tanodában.

A CHOLERA és ANNAK GYÓGYÍTÁSA

HIDEG VIZZEL.

Rausse elvei szerint és saját tapasztalata után írta Hahn Tivadar.

II-dik kiadás.

Némethöl: Vélis Simon, viz-orvos, orvos-sebész, szülész és szemész.

Ára 50 krajczár.

A görög irodalom története

Írta Csányi Ferencz. Ára 1 frt.

HEY VILMOS

Zongora-mester Bécsből, ajánlja egé- szen új saját készítményű zongoráit, a leg- jutányosabb áráért, elvállal mindenféle igazításokat és hangolást, helyben és vidéken is. Lakása: farkasutca 82-ik szám, földszinten a jobb oldalon.

Egy kisasszony, a ki francziául és angolul beszél, mind két nyelvből ok- tatásra a legjutányosabb feltételek mellett ajánlkozik. Bővebb tudósítást a „K. Köz- löny” kiadó hivatala ad.

A NAGY PIACZON

150 légszeszlánggal világított nagy bódében,

(337) NAGYSZERŰ (7-*)

PANORAMA

látható, mely a legérdeke- sebb tájak és városokat, nemkülönben a közel lefolyt schleswig-holsteini és legújabb olasz custozzai és königrázi csatakepeket tartalmazza.

Számos látogatást kér

LIEBICH J.

Magyarhonból.

„Öszi és teli ruha-kelmelek,”
minden a férfi divat körébe tartozó cikkekkel
dusan ellátam, mely költéses berendezése azon hit ösztönze hogy a t. cz. közönség gyámoltani fogja a minden igényeknek megfelelő üzletet, mely- nek célja: izletes, finom árúknál olcsón szolgálni.

Nagy-piac, 6-ik szám

SZENKOVICS MIKLÓS.

Kitűnő szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságonál a legjobb, és mindennemű fürdőknél sikeres eredménnyel használható.

Dr. HARTUNG Chinahéj-olaja

a legjobb Chinahéjből kifőzve balsamos olajjal, a haj épen tartására és szépítésére.

(Lepecsételt üvegben 85 kr.)

Dr. HARTUNG növényi-hajkenőcsese

összeállítva ingerlékeny, táplálékony folyadékok és növényi vegyületekből, a hajnövésnek fel-igazítására és táplálására. (Lepecsételt csészék 85 kr.)

Megállított gyári áron eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterce: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer. Brassó: Stenner F. és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dévén: Bosniák A. Dé-zen: Krémer Samu. Nagy-Egyed: F. Wirth Ferenc. Erzsébetváros: Schmidt A.; Károlyfeje: Ruzs János és Matherny Emil gyógyszer-és Kád: Várhelyi: Fejér Lukács. Maros-Vásárhely: Fogarasi J. D.; Medgyes: Breuckner Károly; és Vándory & Brandach. Segesvár: Misselbacher J. B. és fia. Sz. Újvár: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Wachner Traugott. Szászseben: Weissörtel Ad. G.; Szeben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúr: Binder Márton. Sepi-Szentgyörgy: Vitályos Béla. Sz. Udvarhely: Kauntz J. A. gyógyszer; Szereb: Gozsy A.; Sz. Som-lyón: Ruszka Ignác. Tardón: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalatán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Kitűnő szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságonál a legjobb, és mindennemű fürdőknél sikeres eredménnyel használható.

Dr. HARTUNG Chinahéj-olaja

a legjobb Chinahéjből kifőzve balsamos olajjal, a haj épen tartására és szépítésére.

(Lepecsételt üvegben 85 kr.)

Dr. HARTUNG növényi-hajkenőcsese

összeállítva ingerlékeny, táplálékony folyadékok és növényi vegyületekből, a hajnövésnek fel-igazítására és táplálására. (Lepecsételt csészék 85 kr.)

Megállított gyári áron eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterce: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer. Brassó: Stenner F. és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dévén: Bosniák A. Dé-zen: Krémer Samu. Nagy-Egyed: F. Wirth Ferenc. Erzsébetváros: Schmidt A.; Károlyfeje: Ruzs János és Matherny Emil gyógyszer-és Kád: Várhelyi: Fejér Lukács. Maros-Vásárhely: Fogarasi J. D.; Medgyes: Breuckner Károly; és Vándory & Brandach. Segesvár: Misselbacher J. B. és fia. Sz. Újvár: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Wachner Traugott. Szászseben: Weissörtel Ad. G.; Szeben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúr: Binder Márton. Sepi-Szentgyörgy: Vitályos Béla. Sz. Udvarhely: Kauntz J. A. gyógyszer; Szereb: Gozsy A.; Sz. Som-lyón: Ruszka Ignác. Tardón: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalatán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Kitűnő szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságonál a legjobb, és mindennemű fürdőknél sikeres eredménnyel használható.

Dr. HARTUNG Chinahéj-olaja

a legjobb Chinahéjből kifőzve balsamos olajjal, a haj épen tartására és szépítésére.

(Lepecsételt üvegben 85 kr.)

Dr. HARTUNG növényi-hajkenőcsese

összeállítva ingerlékeny, táplálékony folyadékok és növényi vegyületekből, a hajnövésnek fel-igazítására és táplálására. (Lepecsételt csészék 85 kr.)

Megállított gyári áron eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterce: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer. Brassó: Stenner F. és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dévén: Bosniák A. Dé-zen: Krémer Samu. Nagy-Egyed: F. Wirth Ferenc. Erzsébetváros: Schmidt A.; Károlyfeje: Ruzs János és Matherny Emil gyógyszer-és Kád: Várhelyi: Fejér Lukács. Maros-Vásárhely: Fogarasi J. D.; Medgyes: Breuckner Károly; és Vándory & Brandach. Segesvár: Misselbacher J. B. és fia. Sz. Újvár: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Wachner Traugott. Szászseben: Weissörtel Ad. G.; Szeben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúr: Binder Márton. Sepi-Szentgyörgy: Vitályos Béla. Sz. Udvarhely: Kauntz J. A. gyógyszer; Szereb: Gozsy A.; Sz. Som-lyón: Ruszka Ignác. Tardón: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalatán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Kitűnő szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságonál a legjobb, és mindennemű fürdőknél sikeres eredménnyel használható.

Dr. HARTUNG Chinahéj-olaja

a legjobb Chinahéjből kifőzve balsamos olajjal, a haj épen tartására és szépítésére.

(Lepecsételt üvegben 85 kr.)

Dr. HARTUNG növényi-hajkenőcsese

összeállítva ingerlékeny, táplálékony folyadékok és növényi vegyületekből, a hajnövésnek fel-igazítására és táplálására. (Lepecsételt csészék 85 kr.)

Megállított gyári áron eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterce: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer. Brassó: Stenner F. és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dévén: Bosniák A. Dé-zen: Krémer Samu. Nagy-Egyed: F. Wirth Ferenc. Erzsébetváros: Schmidt A.; Károlyfeje: Ruzs János és Matherny Emil gyógyszer-és Kád: Várhelyi: Fejér Lukács. Maros-Vásárhely: Fogarasi J. D.; Medgyes: Breuckner Károly; és Vándory & Brandach. Segesvár: Misselbacher J. B. és fia. Sz. Újvár: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Wachner Traugott. Szászseben: Weissörtel Ad. G.; Szeben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúr: Binder Márton. Sepi-Szentgyörgy: Vitályos Béla. Sz. Udvarhely: Kauntz J. A. gyógyszer; Szereb: Gozsy A.; Sz. Som-lyón: Ruszka Ignác. Tardón: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalatán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Kitűnő szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságonál a legjobb, és mindennemű fürdőknél sikeres eredménnyel használható.

Dr. HARTUNG Chinahéj-olaja

a legjobb Chinahéjből kifőzve balsamos olajjal, a haj épen tartására és szépítésére.

(Lepecsételt üvegben 85 kr.)

Dr. HARTUNG növényi-hajkenőcsese

összeállítva ingerlékeny, táplálékony folyadékok és növényi vegyületekből, a hajnövésnek fel-igazítására és táplálására. (Lepecsételt csészék 85 kr.)

Megállított gyári áron eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterce: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer. Brassó: Stenner F. és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dévén: Bosniák A. Dé-zen: Krémer Samu. Nagy-Egyed: F. Wirth Ferenc. Erzsébetváros: Schmidt A.; Károlyfeje: Ruzs János és Matherny Emil gyógyszer-és Kád: Várhelyi: Fejér Lukács. Maros-Vásárhely: Fogarasi J. D.; Medgyes: Breuckner Károly; és Vándory & Brandach. Segesvár: Misselbacher J. B. és fia. Sz. Újvár: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Wachner Traugott. Szászseben: Weissörtel Ad. G.; Szeben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúr: Binder Márton. Sepi-Szentgyörgy: Vitályos Béla. Sz. Udvarhely: Kauntz J. A. gyógyszer; Szereb: Gozsy A.; Sz. Som-lyón: Ruszka Ignác. Tardón: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalatán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Kitűnő szer a bőr erősítésére és épségben tartására, minden száj tisztáltságonál a legjobb, és mindennemű fürdőknél sikeres eredménnyel használható.

Dr. HARTUNG Chinahéj-olaja

a legjobb Chinahéjből kifőzve balsamos olajjal, a haj épen tartására és szépítésére.

(Lepecsételt üvegben 85 kr.)

Dr. HARTUNG növényi-hajkenőcsese

összeállítva ingerlékeny, táplálékony folyadékok és növényi vegyületekből, a hajnövésnek fel-igazítására és táplálására. (Lepecsételt csészék 85 kr.)

Megállított gyári áron eladása Kolozsvárt: WOLFF JÁNOS és Engel József gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterce: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer. Brassó: Stenner F. és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dévén: Bosniák A. Dé-zen: Krémer Samu. Nagy-Egyed: F. Wirth Ferenc. Erzsébetváros: Schmidt A.; Károlyfeje: Ruzs János és Matherny Emil gyógyszer-és Kád: Várhelyi: Fejér Lukács. Maros-Vásárhely: Fogarasi J. D.; Medgyes: Breuckner Károly; és Vándory & Brandach. Segesvár: Misselbacher J. B. és fia. Sz. Újvár: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Wachner Traugott. Szászseben: Weissörtel Ad. G.; Szeben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúr: Binder Márton. Sepi-Szentgyörgy: Vitályos Béla. Sz. Udvarhely: Kauntz J. A. gyógyszer; Szereb: Gozsy A.; Sz. Som-lyón: Ruszka Ignác. Tardón: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalatán: Megay Gus